

Naročnina
Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Dln
polletno 150 Dln
celoletno 300 Dln
za inozemstvo
mesečno 40 Dln
nedeljska izdaja
celoletno v Ju-
goslaviji 120 Dln, za
inozemstvo 140 D

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti-vrsta
mali oglaš po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po 3 in 4 Dln, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Dln
a Pri večjem q
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, neizbrani
plačila se ne vračajo - Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2992

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cerkveni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Ob jubileju ljubljanskega velesejma

Dalekovidni so bili možje, ki so leta 1921 prišli na misel osnovati po vzoru drugih mest velesejem tudi v Ljubljani. Mnogo težko so morali premagati in niso povsod našli potrebne razumevanja za to institucijo, v veliki meri tudi pri onih, ki bi imeli od velesejma največjo korist. Zlasti trgovina in industrija sta presojali velesejem bolj pesimistično. Toda danes, ko smo neposredno pred otvoritvijo X. mednarodnega vzorčnega velesejma, imajo ti dalekovidni ustanovitelji velesejma to zadostno, da velesejem uspeva, je vsako leto večji in danes ni človeka, ki bi smatral naš velesejem za nepotreben. Glasovi, da se sejem ne bo obdržal itd., se niso uresničili in sedaj računamo z velesejemom kot vsakoletno prireditvijo.

Kmalu po vojni se je pokazalo, da se naša industrija, obrt in trgovina lepo razvijajo in da njihova prodaja lepo napreduje. Opazilo pa se je, da je trg za naše gospodarstvo zelo omejen, saj ni segal daleč čez slovenske meje. Priti je moral velesejem, ki je pridobil naši produkciji in trgovini odjemalcev po celi državi, pa tudi v inozemstvu. Pokazal je vsem, da imamo razvijajočo se obrt, da nam mnogo stvari ni treba uvažati, kar obremenjuje občutno našo trgovinsko bilanco, dalje da je naša produkcija sposobna kriti v mnogočem potrebe v naši državi in da je kvaliteta naše produkcije taka, da lahko konkurira z obrtno delavnostjo drugod v državi in celo v inozemstvu. Velesejmi so bili najsijajnejša manifestacija našega gospodarstva, ki se je ponavljala vsako leto in vedno privabila dovolj kupcev in interesentov.

Velesejmi so vzgojno vplivali na našo produkcijo. Pokazali so nam, kaj zmore naša produkcija in katere predmete bi se še izplačalo producirati. Mnogim našim obrtnikom je preskrbel dovolj naročil, da so lahko svoje podjetje povečali, saj so dobili odjemalce tudi iz drugih krajev države, dočim se je prej krog njihovih odjemalcev gibal v ozkih mejah okoli njih domačije. Omenjamo le našo pohištveno obrt, ki sedaj stalno razstavlja na naših sejmihi, in ki vsako leto beleži nove uspehe zlasti, kar se tiče kakovosti izdelkov. Povzpela se je na tako visoko stopnjo, da nam boljših kvalitet ni treba hoditi iskati v inozemstvo in da je popolnoma nepotreben uvoz pohištva iz tujine, ki ga še vedno izkazuje naša uvozna statistika. Z velesejmom si je naša pohištvena obrt, ki se vedno bolj industrializira, pridobila odjemalcev ter ime tudi drugod v državi, tudi v onih krogih, ki so doslej domače proizvode smatrali za manjvredne in se niso mogli privaditi na misel, da je tudi domača produkcija sposobna izdelovati izdelke, ki so kvalitativno na višini.

Največje važnosti pa je naš velesejem za tujski promet. Lahko rečemo, da je eden izmed najvažnejših tujkoprometnih faktorjev, zlasti pa je koristil Ljubljani, ki je z njim ogromno pridobila. Pomisliti je samo treba, da privabi velesejem vsako leto na tisoče ljudi iz naših slovenskih krajev v Ljubljani, kamor najbrže ne bi prišli tako pogosto. Nadalje prihaja letno na tisoče ljudi iz ostalih pokrajin države, ki najbrže zaradi Ljubljane same ne bi prišli k nam, pač pa jih je privabil velesejem. Izračunati je treba, kako velike vsote puste tujci v Ljubljani. Koliko stanov je v Ljubljani, ki imajo znatne dohodke od tujkega prometa. Poleg vsega tega pa mnogo ljudi, ki pride v Ljubljano na velesejem, porabi priliko ter si ogleda tudi druge naše kraje, ki imajo tako tudi korist od velesejske prireditve. Skratka, velesejem stori izredno veliko za povzdigo našega tujkega prometa, od katerega imamo vedno več dohodkov in ga negujemo z vsemi razpoložljivimi sredstvi.

Zaradi navedenih razlogov je potrebno, da se vsi zavedamo teh dejstev in da zlasti merodajni faktorji podpirajo prizadevanja agilne velesejske uprave, ki se trudi, da vsako leto napravi prireditve tako privlačno, da oni, ki pridejo na velesejem, ponovno zopet prihajajo, saj vedo, da jim bo prihodnja prireditev zopet prinesla kaj novega, kaj pomembnega. Zlasti pa si velesejska uprava prizadeva, da bo letošnja prireditev res uspešna. Zaradi tega, ker so dosednji prostori za to število razstavljalcev bili premajhni, je zgradila dva nova paviljona, ki bosta lahko pod svojo streho vzela dobroštevilo razstavljalcev.

Trdno smo prepričani, da bo, kakor doslej vsako leto, tudi letošnja prireditev zadovoljila, zlasti ker je jubilejna, in želimo ljubljanskemu velesejmu, da bo še nadalje tako

25 milijonov za Ljubljano

Gradila se bo carinarnica z uradniško hišo in skladišči ter tlakovalne ceste

Belgrad, 12. maja. m. V Belgradu se mudi že več dni ljubljanski podžupan prof. Evgen Jarc in intervenira v zadevah ljubljanske občine.

Belgrad, 12. maja. m. Finančni minister je podpisal rešitev, s katero se

1. sprejme predlog ljubljanske občinske uprave, da se lahko izvršijo dela za zgraditev poslopja za carinarnico, za carinska skladišča, za občinski trošarinski urad, in stanovanjskega poslopja za uradnike;

2. da se sme izdati potrebna vsota za nakup zemljišča za premestitev v raznih železniških objektov;

3. da se sme presekati in tlakovati Vilharjeva, Šmartinska in Gosposvetska cesta, ter Lovska ulica in ostanek Resljeve in Masarykove ceste.

Stroški za vse ne smejo presegati 25 milijonov dinarjev. Ministrstvo odobrava, da se stroški krijejo iz neangažiranega kaldrminskega fonda, to je 8.600.000 dinarjev.

Odobrava pa se obenem, da občina lahko najame 16.400.000 Dln posojila pri Državni hipotekarni banki, na podlagi kaldrminskih dohodkov letno 1.600.000 Dln.

S tem je rešeno zelo važno vprašanje ljubljanske komunalne politike in storjen velik korak k njenemu napredku. Državna hipotekarna banka bo gotovo to posojilo odobrila na podlagi od države izdanega dovoljenja, da se letno to posojilo izplačuje iz dohodkov kaldrminskega fonda.

Žalostno stanje naših rudarjev

Delegacija rudarjev pri finančnem ministru, ki je obljubil svojo pomoč — Tudi ostali ministri so dali slično zagotovilo

Belgrad, 12. maja. m. Zastopnika druge rudarske skupine g. Stuc in g. Bedenik je danes popoldne sprejel finančni minister gosp. Švrljuga. Po daljšem razgovoru sta mu naslikala žalostno stanje, v katerem se nahajajo slovenski rudarji, ter mu sporočila svoje želje in predloge. Prosila sta g. ministra, naj se zavzame za to, da bi se čimprej pričel polni obrat in bi bil s tem dan rudarjem zopet za služek. Posebno sta poudarila nujnost državne denarne podpore rudarjem in njihovim rodbinam.

Finančni minister g. Švrljuga je izjavil, da so mu te zahteve v glavnem že znane, da jih bo vpošteval in da bo stopil v dogovor z ministrom za šume in rude in z ministrom za socialno politiko. V sporazumu z njima bo uredil in ukrenil, kar je mogoče in potrebno, da se ta beda rudarjev vsaj omili.

Imeli smo priliko razgovarjati se z zastopniki rudarjev, ki so nam povedali še naslednje o svoji intervenciji:

Minister za socialno politiko nima na razpolago nobenih fondov za podpiranje brezposelnih rudarjev, ki, kakor znano, po dosednji zakonodaji za slučaj brezposelnosti niso zavarovani kakor ostali delavci. Minister je delegaciji priporočil, naj tudi rudarji delajo na to, da se za rudarje ustanovi fond za brezposelnost in za slične krize, ki bi znale nastopiti v bodočnosti.

Delegacija je izjavila, da krivda ni na strani rudarjev, če se to vprašanje svoječasno zanje ni ugodno uredilo. Rudarji so s svoje strani že doslej kakor bodo tudi v bodoče storili vse, da se sporazumno z vpoštev prihajajočimi faktorji ugodno uredi preteče vprašanje: podpiranje v slučaju brezposelnosti in sličnih kriz.

Minister za socialno politiko je obenem zagotovil, da se bo glede podpor sporazumel s finančnim ministrom. Slično zagotovilo so dobili delegatje tudi v ostalih ministrstvih, in upamo, da se bo ta zadeva ugodno uredila.

59. seja Sveta Društva narodov

Uvod k francosko-italijanskim pogajanjem

Zeneva, 12. maja. n. Danes dopoldne ob 11 se je Svet Društva narodov sestel k 59. zasedanju pod predsedstvom jugoslovanskega zunanjega ministra dr. Marinkoviča.

Nemški zunanji minister dr. Curtius je poročal o carinski mirovni konferenci.

Henderson je že enkrat naglašal veliki interes angleške vlade, ki polaga največje vrednosti na bodoča pogajanja za boljšo organizacijo gospodarskih odnosov, posebno v evropskih državah. Predlagal je, da se k bodočim pogajanjem povabijo vse države, ne samo one, ki so podpisale zaključni protokol carinske konference.

Glede poročila o harmonizaciji pakta Društva narodov s Kelloggovim paktom, o čemer se bo razpravljalo šele na septembrskem zasedanju Društva narodov, je podal danes samo

Henderson nekoliko senzacionalno izjavo, da je angleška vlada, ki je do sedaj ugovarjala proti dalekosežnim spremembam pakta Društva narodov, pripravljena odobriti poročilo in da celo upa, da bo poročilo soglasno odobreno. Seja Sveta Društva narodov je bila nato odgodena na jutri.

Na zaupni seji je Svet Društva narodov sklenil na angleški predlog, da se postavi na dnevni red palestinsko vprašanje. Angleški zunanji minister bo poročal o sestavi preiskovalne komisije za dogodka pri zidu objokovnja v Jeruzalemu.

Henderson je danes opoldne povabil na kosilo italijanskega zunanjega ministra Grandia. Splošno se to smatra za uvod k francosko-italijanskim pogajanjem o mornariškem vprašanju, katerih se bo udeležila tudi Anglija.

Gandijev naslednik aretiran

Angleška vlada aretirala Abbas Tjabija in 60 prostovoljcev — Gandiste bo vodila zdaj gospa Naidu — Patel oznanja neplačevanje davkov — Nemiri v Džalalpuru — Bombna letala delajo red v Pešavarju

London, 12. maja. Dasi je položaj v Indiji slej ko prej zelo resen, se zdi, da bodo energične odredbe vlade revolucionarnemu gibanju nacionalistov kmalu kos.

Sicer je dobila angleška vlada vplivnega nasprotnika v odstopivšem predsedniku ustavodajne skupščine Patelu, ki je na javnem shodu v Surat pozval množico, da naj, dokler bo Gandi v zaporu, ali dokler nacionalni kongres ne sklene drugače, Indijci ne plačujejo davkov. Na ta način da bo Indija dobila veliko bitko za popolno neodvisnost in svobodo. Tudi bojot angleških pa tudi drugih inozemskih izdelkov se nadaljuje, tako da so trgovci, ki kupujejo svilo iz Kitaja in Japonske, odpovedali naročila za čas treh mesecev. Bojot pa trgovci izrabljajo v oduševsko dviganje cen.

Angleška vlada je v nedeljo aretirala v Karačiju Abbasa Tyabji-jga in 60 njegovih pristašev, ki so korakali v Darsano, kjer so hoteli zasesti tamošnje soline. Oblast je tudi odločena aretirati Patela, čim bi njegovo delovanje prekoračilo izvestno mejo. Abbas Tyabji je za slučaj svoje aretacije imenoval za svojo naslednico baje gospo Naidu.

Podkralj javlja, da je za vzdrževanje reda in varnosti v Indiji mobiliziranih 312.000 mož oborožene sile.

Sovražnost med Indci in muslimani narašča. V Karačiju se je ob priliki muslimanskega praznika razvil večstični spreved musliman-

uspešno deloval v korist našega gospodarstva, kakor tudi tujkega prometa.

nov, katerega so nacionalisti hoteli napasti. Vendar je policija to energično preprečila. V Lahoreju je oblast omejila muslimanske žrtve krav, ki se bodo smele zaklati samo v gotovem delu mesta in v zaprtih dvorišču.

Razširjajo se mali letaki, podpisani od »Vrhovnega poveljnika hindostanske armade«, ki jih nalepljajo ponoči in v katerih se prebivalstvo poziva, da se proti Angležem oboroži. Zaradi ogromnih tehničnih sil kakor tudi policije in vojaštva, ki s tanki patrolirajo po mestih, ni prišlo do zdaj do spopadov drugod kakor v Džalalpuru. Tu so se množice zbirale po ulicah in skušale izzvati zbiranje, čeprav je oblastvo prepovedalo vsako zbiranje. Nastopiti so morali policijski oddelki z vojaštvom, naker so se množice poskrile po hišah. Medtem, ko je vojaštvo krožilo po mestu, se je kakih 5000 oseb oborožilo s kamenjem in z drugimi predmeti, da napadejo vojaške čete. Pet kamijonov strojnici in z oddelki z bombami, ki so bili prepeljani iz Bombaya, je končno napravilo red. Položaj je še nadalje resen.

Nemirna je tudi severozapadna krajina, kjer nacionalisti paktirajo z afganskimi obmejnimi plemeni in tudi z boljševičskimi emisarji. Haji Turan Gzai, vodja enega od indskih gorskih plemen, je prispel s svojimi pristaši 20 milj pred Pešavar in resno grozi javni mir. Oblasti so zahtevale, naj se vrne s svojimi spremljevalci, naker je Haji Tura Gzai napravil na cesti barikado s posekanimi drevesi. Odposlanih je bilo 40 zrakoplovov, da preiščejo teren. Rezultat še ni znan.

Tajnik za Indijo Wedgwood Benn je pokazal danes članom londonskega parlamenta brzojavko indijske vlade, ki je bila odpisana včeraj in govori o splošnem položaju v Indiji. Podkralj pravi:

Gandijeva aretacija je zaradi skrbnih varnostnih odredb ostala brez tako velikih nemirov, kakor se je splošno pričakovalo. Najbrž bi njegova aretacija pred nekaj tedni ne potekla tako mirno. Gandijevi aretaciji so sledili sporadični nemiri, ki so bili resni le v Kalkuti, v Delhiju in v Solapurju.

V vseh primerih so vojaške oblasti pomagale vpostaviti mir in red in tudi duh četi in policije je bil odličen.

V pešavarskem okraju je zelo nemirno. Tam je proglašeno vojno stanje. Oblast pazno zasleduje gibanje gorskih plemen in je pripravljena za vse eventualnosti.

Na deželi revolucionarna akcija ni imela razen v Gujaratu, kjer je Gandijev vpliv zelo močan, uspeha.

Vkljub naporom revolucionarnih krogov, so muslimani kot celota odklonili sodelovanje pri teh gibanjih in se naslanjajo na protektove konstitucionalnih metod, ki naj varujejo njihove interese. Svet vseindijske muslimanske zveze je sprejel resolucijo, v kateri obsoja akcijo za državljansko neposlušnost, ki je škodljiva interesom muslimanskega prebivalstva, in pozivlja muslimane, naj se temu gibanju ne pridružijo. Delavstvo je ostalo v glavnem mirno. Simpatijskih stavk za agitacijo za državljansko neposlušnost ni bilo. To gibanje podpirajo doslej po večini le Hinduji, ki žive v mestih.

Za enkrat ni možno predvidevati nadaljnega razvoja dogodkov, ker ima položaj neke elemente negotovosti. Vlada obvladuje v splošnem situacijo in ima dovolj sredstev na razpolago, da se upre protizakoniti agitaciji in potlačiti nemire.

Uradno poročilo podkralja

London, 12. maja. AA. Danes je objavil indijski urad poročilo podkralja o dogodkih v Indiji. V tem poročilu našteva podkralj glavna dejstva, ki so imela za posledico sedanjí položaj. Prvega novembra minulega leta je podkralj v imenu vlade izjavil, da bo Indija na temelju vladne izjave iz leta 1917. dosegla položaj dominijona. Nato poroča indijski podkralj, da je vlada po poročilu ustavne komisije in indijskega centralnega odbora sklenila, da bo sklicala vse interesirane kroge v Indiji na sestanek, na katerem bi se razpravljalo o indijskih problemih. — Gandi je to ponudbo odбил in s tem odklonil priliko, kakoršne ni imela Indija v svoji zgodovini. S tem je Gandi odklonil edino priliko, da konstruktivno sodeluje pri razvoju indijske bodočnosti. Posledica temu činu so bili nemiri oborožene množice in morilski pohodi, ki so bili posledica za državljansko neposlušnost. Podkralj nadaljuje: »Zaradi tega je bila moja vlada prisiljena, da z ozirom na naraščajočo nevarnost v dobiti in varnost indijskega prebivalstva oboroži sebe in poskrbi nadaljno orožje, s katerim naj se restavrirajo v oči sveta dobro ime Indije in varnost ter ugled ustavnih oblasti. Vkljub temu sva jaz in moja vlada pripravljena, da nadaljujemo politiko, ki je bila označena v proglasu z dne 1. novembra. Okrog 20. oktobra bo v Londonu konferenca, ki naj proži indijskim delegatom priliko, da pridejo v osebni stik z zastopniki dominijonov, ki bodo v Londonu o priliki imperialne konference, ki bo koncem septembra. Po tej konferenci se sestane takoj indijska konferenca. — Priznavam,« nadaljuje podkralj v svojem poročilu, »da je razširjena po vsej Indiji resnična želja po političnem napredku. Ljubim Anglijo preveč, da bi opustil napor, da pomagam naravnemu in resničnemu razvoju njenega političnega življenja. Ta razvoj zavisi od rešitve realnih problemov, od katerih je najvažnejše vprašanje bodočega položaja manjšin. Jasno je, da brez rešitve tega vprašanja ni možna nobena zadovoljiva ureditev indijskega problema. Manjšinskim enotam mora biti zagotovljena v novi ustavi varnost. Dokler pa ne bodo oni, ki vodijo agitacijo za državljansko neposlušnost, priznali realnosti in nehali kršiti zakon, ne bodo rešeni problemi indijskega vprašanja.

